

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Moravskoslezský
kraj

Model sociální služby Sociálně terapeutické dílny

Struktura modelu

1. Vymezení typických nepříznivých situací, na které služba reaguje
2. Specifikace potřeb, na které služba reaguje
3. Činnosti služby
4. Optimální provozní doba
5. Optimální personální zajištění služby
6. Parametry kapacity
7. Minimální standard služby pro zajištění potřeb v území
8. Optimální výsledek práce služby směrem k uživatelům

1. Vymezení typických nepříznivých situací, na které služba reaguje

Služba je určena osobě se zdravotním postižením, která:

- **nemá pracovní uplatnění**
  - osoba nemá osvojené pracovní návyky a kompetence k získání a udržení zaměstnání na chráněném či volném trhu práce
  - osoba má zachovány schopnosti pracovat, ale za tak specifických podmínek, že je neuplatnitelná na chráněném či volném trhu práce - práce v dílnách slouží k zachování pracovních schopností, dovedností a návyků a také jako způsob pracovní seberealizace, podobné běžnému společenskému fungování dospělých lidí v produktivním věku
- **je ohrožena sociální izolací**
  - osoba není schopna samostatně navazovat sociální vztahy
  - osoba není schopna uspokojivě komunikovat
  - není nastaven funkční komunikační systém, osoba nerozumí obsahu sdělení, není schopna verbalizovat své potřeby, přání, cíle, neumí si vybrat...
  - osoba nerozumí sociálním interakcím, neumí na ně reagovat (není schopna rozpoznat a uplatnit svá práva, není schopna řešit rizikové situace, nedokáže rozhodovat o každodenních záležitostech, nezná nebo nedodržuje pravidla společenského chování...
- **je pasivní, chybí ji denní aktivity** - není schopna samostatně trávit volný čas, chybí pocit seberealizace
- **není schopna se o sebe postarat samostatně** - hygiena, úprava oblečení, dodržování životosprávy, hospodaření...
- **potřebuje pomoc nebo podporu druhé osoby v běžných životních situacích**

2. Specifikace potřeb, na které služba reaguje

Potřeby osob se zdravotním postižením, které mají zájem využívat služby sociálně terapeutických dílen, můžeme rozdělit do 4. základních oblastí:

1. pracovat, seberealizovat se: být aktivní, získat nebo udržet si pracovní kompetence, návyky a dovednosti (dodržování pracovní doby, trpělivost, pečlivost, plánování, samostatná práce, práce s rizikem, rychlost a výkonnost, práce pod tlakem)

2. získat a dokázat si udržet sociální vztahy a vazby (umět navázat sociální kontakt, funkčně komunikovat, udržet a rozvíjet sociální dovednosti, psát, číst, znát svá práva a povinnosti, pravidla společenského chování, rozumět sociálním interakcím a umět na ně reagovat)

3. být soběstačný: finančně gramotný (včetně nakupování), orientovaný v čase a prostoru (včetně cestování), umět zvládat rizika, telefonovat, komunikovat, pracovat s internetem, umět se rozhodnout

4. umět o sebe pečovat: být samostatný a informovaný v oblasti správné životosprávy, osobní hygieny, stravování, oblékání

3. Činnosti služby

Činnosti služby vychází ze Zákona o sociálních službách 108/2006 Sb. §67, vyhlášky 505/2006 Sb. §32

1. Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, (pomoc při běžných úkonech osobní hygieny)

- pomoc při běžných úkonech osobní hygieny
- pomoc při dodržování základních hygienických návyků
- připomenutí WC, doprovod na WC
- pomoc při mytí rukou, obličeje, úst
- pomoc při úpravě oblečení:
- pomoc při zapínání (zip, knoflík, kšandy)
- pomoc při obouvání
- pomoc při oblékání doplňků oblečení
- nácvik přesunu imobilního klienta z vozíku a na vozík

2. Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy (zajištění stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy, potřebám dietního stravování, pomoc při přípravě stravy)

- zajištění obědů
- zajištění stravy přiměřené potřebám dietního stravování
- pomoc při výběru dietní stravy
- pomoc, podpora při stravování
- pomoc při dodržování pravidel stolování
- poskytnutí podmínek pro konzumaci vlastní stravy:

- pomoc při přípravě
- pomoc při ohřevu
- pomoc s nakrájením potravin

3. Nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění

- podpora v dodržování zdravého životního stylu, péče o své zdraví
- pomoc, podpora či nácvik orientace v čase a prostoru
- nácvik hospodaření s financemi a nakupování
- podpora při komunikaci a nácvik komunikace:
- využití alternativní komunikace: piktogramy, fotky, obrázky, globální čtení
- nácvik samostatného telefonování, omlouvání se
- podpora či nácvik vyjadřování svých potřeb, přání a cílů
- nácvik schopnosti sám povědět o jednoduchých událostech
- nácvik psaní (udržení schopnosti psát)
- nácvik čtení (udržení schopnosti číst)
- podpora či nácvik dodržování zásad společenského chování, navazování sociálních kontaktů
- poradenství, podpora či nácvik při znalosti a uplatňování svých práv, povinností a dodržování pravidel
- nácvik péče o domácnost (žehlení, vaření, obsluha myčky, pračky)
- podpora při využívání veřejně dostupných možností a aktivit: společenské akce, veřejné služby, navazující organizace
- pomoc a podpora orientace v sociálních systémech, pomoc a podpora při získání státní sociální podpory a podpory v hmotné nouzi

4. Vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností

- nácvik pravidelné docházky, dodržování pracovní doby, pravidel a řádů
- podpora trpělivosti, vytrvalosti, pečlivosti,
- schopnost naplánovat a osvojit si pracovní postup
- nácvik samostatné práce na zadaném úkolu
- obsluha zařízení, práce s nástroji a stroji – práce s rizikem

- nácvik schopnosti pracovat (rychle, výkonně, „pod tlakem“)
- rozvoj motoriky: (jemné i hrubé)

4. Optimální provozní doba

Optimální provozní doba by měla činit 8 hodin denně, každý pracovní den v týdnu. Služba by měla být dostupná klientům v takovou denní dobu, aby odpovídala potřebám dané cílové skupiny.

5. Optimální personální zajištění služby

1. VÝČET PROFESÍ podílejících se na poskytování služby (s ohledem na platnou legislativu)

1.1. Pracovníci přímé péče

- sociální pracovník
- pracovník v sociálních službách

1.2. Pracovníci nepřímé péče/ pracovní pozice (možnost kumulace pracovních pozic)

- ředitel
- finanční manažer
- ekonom
- vedoucí služby
- personalista
- účetní
- administrativní pracovník
- projektový manažer
- PR
- Fundraiser

1.3. Ostatní

- uklízečka
- údržbář

1.4. Externí pracovníci

- psychiatr, psycholog (poradenství po telefonu)
- speciální pedagog

- metodik
- supervizor
- IT specialisté
- jiní specialisté dle potřeb konkrétní cílové skupiny (komunikace)

2. POMĚR SP x PSS

2.1. Pracovník v sociálních službách (PSS)

Optimální personální zajištění u služby STD je 4-5 uživatelů na jednoho PSS/1úvazek v daný okamžik.

2.1.2. Sociální pracovník (SP)

S ohledem na specifika cílové skupiny, je potřeba 1 úvazku sociálního pracovníka na 20 smluv.

Pozn. Je důležité posílit roli sociálního pracovníka, aby větší podíl jeho práce byl v přímé péči s klienty, metodickém vedení pracovníků, ne pouze administrativní práce.

3. POMĚR PŘÍMÁ práce x NEPŘÍMÁ práce

Přímá práce s klientem: práce s klientem za jeho přítomnosti, individuální plánování, jednání se zájemcem o službu, základní poradenství ...

Práce ve prospěch klienta: administrativa spojená s poskytnutím služby – denní zápisy, výměna případových informací mezi pracovníky, porady o klientech ke klientům, příprava programu, případová supervize, příprava a zpracování smlouvy, kontrola, zpracování IP, vyhledávání informací, metodické vedení pracovníků ...

Ostatní nepřímá práce pracovníka v přímé práci: práce na metodikách, porady, týmová supervize a vzdělávání, vykazování „do projektů“, propagace, statistiky

3.1. Pracovník v sociálních službách

úvazek 40hod. týden

= 30 hodin přímé práce s klientem

= 5 hodin ve prospěch klienta

= 5 hodin ostatní nepřímá práce

3.2. Sociální pracovník

úvazek 40hod. týden

= 22 hodin přímé s klientem

= 10 hodin ve prospěch klienta

= 8 hodin ostatní nepřímá práce

OPTIMÁLNÍ NASTAVENÍ DLE SKUTEČNÝCH POTŘEB SLUŽBY

- na 1,0 úvazek sociálního pracovníka 20 smluv
- na 1,0 úvazek pracovníka v sociálních službách 4-5 klientů v jeden okamžik
- na 1,0 úvazek klíčového pracovníka 6-7 klientů (smluv)

6. Parametry kapacity ve službě

1. **Počet přepočtených úvazků pracovníků v přímé péči / práci**
2. **Denní návštěvnost** – počet klientů, kteří navštíví službu za den
3. **Klientohodiny** - skutečný počet hodin účasti klienta na sociální službě
4. **Počet smluv za rok** – počet fyzických osob, které využijí službu za rok
5. **Počet odmítnutých zájemců a důvody odmítnutí.** Evidování umožňuje zachytit s jakým počtem zájemců, mimo těch přijatých do služby, v každém roce služba jedná, zda zájem převyšuje kapacitu služby, zda služba odkazuje na další dostupné služby apod.

7. Minimální standard služby pro zajištění potřeb v území

1. **Minimální personální standard** (minimální počet úvazků, tak, aby byla zajištěna provozuschopnost a bezpečnost sociální služby jak pro uživatele, tak pro pracovníky)

Za účelem zajištění poskytování služby v krizových případech (jako je např. zranění klienta) je nezbytné, aby v jeden čas byli na pracovišti vždy alespoň 2 pracovníci.

- na 1,0 úvazek SP 30 smluv
- na 1,0 úvazek PSS 6-7 klientů v jeden okamžik
- na 1,0 úvazek klíčového pracovníka 8 klientů (smluv)

KRIZE, mimořádná situace: maximálně 1 týden – 10klientů/1pracovníka (nelze však mluvit o kvalitě služby, pouze o zajištění nutného provozu)

2. Minimální provozní doba

- 4 hodiny denně/20hodin týden (3 hodiny přímé práce, 1 hodina nepřímé) v pracovní dny

3. Materiálně technické zajištění služby

- dílny, vybavenost pracovními pomůckami – reálné pracovní nástroje v dílnách,
- základní vybavenost (šatna se zamykatelnými skříňkami, kuchyň + stravovací zázemí, místnost pro individuální konzultace)
- bezbariérovost
- pracovník/PC
- zvedáky a pomůcky na WC pro imobilní klienty...

8. Optimální výsledek práce služby směrem k uživatelům

Při určování optimálního výsledku práce lze vycházet z SQ 15, hodnocení cílů služby, vycházíme z potřeb uživatelů a jejich naplňování.

1. klient získal pracovní návyky a dovednosti

- ovládá vybrané řemeslné dovednosti konkrétní dílny tak, že po čase zvládá vyrobit některé výrobky sám nebo z větší části sám,
- je schopen samostatné práce, ale také spolupráce (s pracovníky jinými klienty),
- je schopen plánovat práci a dodržet pracovní postup
- je schopen komunikace s ostatními (umí si říci o pomoc při práci)
- dodržuje pracovní dobu, dokáže přijít včas, v případě absence se dokáže omluvit
- při práci je pečlivý, trpělivý, zodpovědně přistupuje k práci, k tomu co dělám a jak to dělám
- je schopen a ochoten řídit se instrukcemi,
- zvládá práci „pod tlakem“, zvládá práci rychle, výkonně – ale kvalitně

2. klient navazuje a udržuje sociální vztahy a vazby (i mimo sociální službu)

- klient funkčně komunikuje
- umí sdělovat své potřeby, přání a cíle,
- rozumí sociálním interakcím a umí na ně reagovat-umí zvládat konflikty,

- má osvojené zásady společenského chování
- klient zná svá práva a dokáže je uplatňovat
- klient zná své povinnosti, umí dodržovat pravidla
- umí využívat běžně dostupné zdroje – ví, na koho se obrátit, kam zajít

3. je aktivní, má naplněný volný čas, realizuje se

- klient tráví svůj čas aktivně
- vykonává aktivity, které ho baví/zajímají
- jsou uspokojeny jeho potřeby sebeuplatnění, smysluplné činnosti, cítí se užitečný
- a prospěšný pro ostatní
- má režim ve svém dni
- je v kolektivu jiných lidí
- náplň jeho dne se velmi podobá tomu, co je normální/běžné v životě jeho zdravých vrstevníků
- umí se samostatně rozhodovat o svém volném čase

4. je schopen se o sebe postarat, obstarat si běžné záležitosti

- dokáže pečovat o svou vlastní osobu (hygiena, péče o zevnějšek, zdraví-životaspráva)
- je orientovaný v čase, prostoru
- orientuje se v oblasti financí (nakupování)
- umí si zajistit bezpečí, vyhodnocovat rizika

5. zachování stávajících schopností a dovedností

Ideálním výsledkem služby je klient, který má osvojeny všechny podstatné dovednosti a návyky (ze všech výše zmíněných oblastí).